

Локални избори у Украјини одржани 31. октобра потврдили су тренд успостављања мирније атмосфере у друштву и већег поверења у постојеће институције система, као и међу самим актерима политичког надметања, који је у току након председничких избора одржаних почетком ове 2010. године. Ако се упореди ситуација од пре само годину дана, долази се до утиска о видном напретку, док са друге стране може закључити да извесни проблеми и неповерење, пре свега у редовима дела садашње опозиције према актуелном режиму и даље постоји.

Након велике и комплетне промене на врху политичке власти у Украјини почетком 2010, локални избори од 31. октобра су представљали први и велики изборни изазов за све политичке странке и организације у земљи. [\[1\]](#) Политичке странке, групе грађана, коалиције, чак и појединци, изашли су на изборе за обласне и градске парламенте, као и за места градоначелника насеља са статусом града. Избори нису одржани само у градовима Кијеву и Тернопољу, будући да су тамо недавно конституисане нове градске власти, али су избори одржани у обе ове области (не рачунајући ова два града).

У односу на раније изборе дошло је до извесних промена у наступу појединих коалиција и странака. Тако је Блок Јулије Тимошенко (БЈТ) који је у низу последњих парламентарних избора, укључујући и наступ Тимошенкове на овогодишњим председничким изборима заузимао по броју освојених гласова редовно друго место иза Партије региона, овај пут наступио у сасвим другом саставу и са новим именом. Део субјеката коалиције коју је чинио БЈТ је наступио сада самостално или у другом коалиционом саставу, док су се са друге прикључиле тек неке друге мање странке и организације. Коалиција је добила назив Батковщина и њен лидер је остала Јулија Тимошенко. Први пут на изборима су наступиле новоформиране политичке странке већ истакнутих политичара. То је Силна Украјина, Сергеја Тигипка, и Фронт промена Арсена Јацењука који су на протеклим председничким изборима освојили треће и четврто место. Истакнути украјински боксер и бизнисмен Кличко је наступио на овим изборима са својом странком Удар, истина са далеко мањим могућностима од странака Тигипка и Јацењука. Док је Тигипко по програму и утицају пре свега у самом политичком центру, са можда тек нешто већим утицајем на истоку у односу на западни део земље, Јацењук је карактеристичан представник западноукрајинског концепта. Кличко је највећи утицај остварио управо у централним областима, пре свега у Кијеву и другим придњепарским областима. Наша Украјина бившег председника Јушченка наступила је самостално, баш као и њен бивши коалициони партнер Народна самоодбрана. Највећи фаворит на изборима, чак више него што је то била и у протеклој деценији, је владајућа Партија

региона. „Региони“ су пре неколико месеци учланили и свог милионитог члана, битно ојачали страначку инфраструктуру и на западу земље, и извесно појачали утицај у медијима. Са друге стране, кијевски медији су и даље претежно остали опозициони и критични према актуелној власти и самој Партији региона. [2]

На локалне изборе је изашло нешто преко 50 % уписаних бирача, што је нешто мања излазност од очекиване, али у границама просека за овај ниво парламентарне демократије у Украјини.

На локалне изборе је изашло нешто преко 50 % уписаних бирача, што је нешто мања излазност од очекиване, али у границама просека за овај ниво парламентарне демократије у Украјини. За разлику од претходних избора сада је нешто већа излазност била управо у источном делу земље. Сам ток избора је прошао у релативно фер и коректној атмосфери, без запажених инцидента и немира. У неколико случајева, као што су избори за градоначелника Харкова и у мањој мери на изборима у Одеси, изједначеност између кандидата је била толика, да се коначни победник одређивао деловима процента. У Харкову кандидат за градоначелника Геннадј Кернес из Партије региона тек за пола процента је претекао свог најближег опонента из Батковшчине. Међутим као и у случају Одесе представници коалиције Батковшчина су дали примедбе на регуларност избора у тим областима. Извесне примедбе су имали и представници комунистичке партије на изборе у Криму где је Партија региона убедљиво тријумфовала и може самостално да формира власт, а комунисти истичу извесне пропусте. [3] Постоје извесне примедбе Батковшчине и на изборе у Луганску, где је Партија региона традиционално без премца и осваја и преко 90 % подршке бирача, што је остварено и сада. [4]

Резултати овогодишњих локалних избора се не могу подвести као сензационални и неочекивани, мада су у појединим областима били ван очекивања. Највећи победник избора је свакако Партија региона која је на тај начин комплетирала 2010. календарску годину, као сезону свог највећег успеха. После победе Јануковича почетком године у трци за председника републике, те потоњег формирања нове коалиционе владе на челу са Партијом региона и њеним високим функционером Николом Азаровим као новим премијером, „региони“ су и на локалним и муниципалним изборима остварили нови успех. Партија региона је од 25 административних области Украјине у чак 18 освојила прво место, од чега у 12 има самосталну апсолутну већину, дакле може самостално да врши обласну управу. Географски посматрано, „региони“ су поновили досадашњу доминацију у девет административних области југоисточне Украјине. Тако је у Луганској области добијено 85 % места у обласном парламенту, у Запорожју 74 %, на Криму 80 %, у Доњецуку 92 %. Апсолутну власт Партија региона је остварила и у другим

административним областима југоисточне Украјине, као што су Дњепропетровска, Харковска, Херсонска, Николајевска, Одеска области и обласни град Севастопољ (град са посебним административним статусом, коју још има у Украјини само престоница Кијев). На овом подручју „региони“ су остваривали предност и на ранијим парламентарним и председничким изборима, али сада је освојена апсолутна или релативна већина и у областима централног дела земље, као и у три административне области североистока, где су раније предност имале друге политичке странке. Апсолутну премоћ Партија региона остварила је у Сумској, Кировоградској и Черкаској административној области, док је понајвећи успех остварен тријумфом у Кијевској области, што јој до сада никада није пошло за руком. Релативну већину, односно појединачно посматрано највише мандата и могућност формирања коалиционе власти Партија региона је остварила у још пет административних области и то – Житомирској, Полтавској, Черниговској, Виницкој и Черновицкој области. Чак и у западним областима Партија региона је остварила до сада још неостварене резултате. У три области које чине Галицију – Лавовској, Тернопољској и Ивано-Франковској, остварена су трећа места, истина са битно мање добијених гласова од ту водеће партије Слободе. У Закарпатској области освојено је друго место иза регионалног савеза Јединог центра. [\[5\]](#)

[1](#)
Када су у питању места градоначелника ту је Партија региона остварила успех у 115 случајева од око 175 насеља са статусом града, али и у само 11 од 25 обласних центара. У кијевским медијима преовладава критика, уз констатацију да је Партија региона као целина водећа политичка странка, сада практично у највећем делу земље, али да су њени кандидати за места градоначелника добили у локалним срединама нешто слабије резултате у односу на опозицију, делом и због тога што у таквим случајевима се ставља у први план лични квалитет кандидата у својој средини. Са друге стране уочљив је напор ове странке да се страначка инфраструктура и њено вођство што боље развије и у западним регијама Украјине. Економска ситуација у земљи се и поред извесног побољшања у протеклих осам месеци од промене власти и даље није битније променила, што даје ветар у леђа опозицији. Имајући све то у виду „региони“ могу бити преадовољни својим резултатом на локалним и муниципалним изборима, као понајбољим до сада, уз све недостатке који су у њиховим редовима уочени.

[\[6\]](#)

Батковщина коју предводи Јулија Тимошенко је забележила слабије резултате него БЈТ последњих година, а нешто бољи резултати су постигнути у надметању за градоначелнике.

Батковщина коју предводи Јулија Тимошенко је забележила слабије резултате него БЈТ последњих година, а нешто бољи резултати су постигнути у надметању за градоначелнике. Наша Украјина је постигла катастрофално слабе резултате што је нови изборни ударац за партију бившег председника Виктора Јушченка. Странке Тигипка и

Јацењука – Силна Украјина и Фронт промена остварили су у свом дебију солидан резултат, али ипак извесно слабији него што су њихови лидери то постигли ове године као председнички кандидати, када су освојили треће и четврто место. Тигипко је постигао очекивано најбоље резултате у централном делу земље и тек нешто боље на истоку него у западним областима [7]. Јацењукова странка је према очекивању постигла добар резултат у западним областима. Међутим у три области које чине Галицију – Лавовској, Тернопољској и Ивано-Франковској тријумфовала је националистичка партија Слободе, чији је лидер Олег Тјагинбук на овогодишњим председничким изборима добио знатно мање гласова. Истина, партија Слобода ван Галиције није имала знатнијег успеха сем у мањој мери у другим обласима западне Украјине, али је и ово за њу велики успех. Комунистичка партија је и овај пут постигла солидан резултат, највише традиционално у источним областима земље. [8] Мање политичке странке као што су Морозови социјалисти и Литвинова коалиција постигли су скроман биланс на овим изборима, међутим не толико лош да би се могао назвати поразом.

Најзад, ово је била велика проба за парламентарне изборе, за које се предпоставља да ће бити одржани за око годину дана. Након решења уставног суда политички систем у Украјини поново има наглашену улогу председника државе, али парламент (Врховна рада), влада и премијер и даље имају значајну улогу. Отуда након резултата локалних избора већина аналитичара у Украјини сматра да је Партија региона велики фаворит да већ на следећим парламентарним изборима освоји толико мандата да без проблема самостално или евентуално са својим најближим партнером (партијом комуниста или како је називају Компартија на чијем је челу практично од оснивања Пјотр Симоненко) формира већину у Врховној ради. Како садашњу власт чини тријумвират где је осовина Партија региона уз учешће у влади и комуниста и Блока Литвина, што укупно чини тек нешто изнад минимума потребног за већину, предпоставка је да би нови парламентарни избори „регионима“ дали лагоднију могућност владања. У случају шире коалиције, рецимо да у власт уђе и новоформирана странка Силна Украјина чији је лидер Тигипко у постојећој власти вице-премијер, власт би можда могла доћи и до двотрећинске већине довољне за промену неких уставних решења. Опозиционе странке се такође престојавају у том правцу. Пажњу изазива наговештај лидера Народне самоодбране Луценка, чија је странка на последњим парламентарним изборима септембра 2007. имала предизборну коалицију са Нашом Украјином, да намерава да НС прикључи коалицији Батковщина. [9] Имајући у виду ставове Народне самоодбране то би био извештај заокрет у десно Батковщине, али је јасно да Тимошенкова покушава да ојача свој блок на следећим парламентарним изборима.

Одређени проблеми за власт остају, највише у домену очекивања битног економског преокрета који би осетили сви слојеви становништва

Међутим, одређени проблеми за власт остају, највише у домену очекивања битног економског преокрета који би осетили сви слојеви становништва. То је и највећи изазов за председника Јануковича и комплетну власт у Украјини данас. Укупно узев уочљив напредак у политичком надметању, комуникацији међу страначким опонентима приметан је током ове године у Украјини, рачунајући и председничке изборе. Оцене страног фактора и јавног мњења о изборима у Украјини су иако од случаја до случаја различите, ипак претежно афирмативне уз мање или више истицање извесних пропуста, где су најуочљивији били притужбе опозиције на изборни процес у неколико административних области. [10] Представници ЕУ и ОЕБС немају у целини примедбе на регуларност изборног процеса иако наглашавају извесне пропусте. Русија и јавно мњење ЗНД у том правцу заузимају претежно афирмативан став. САД су ипак у својим запажањима дали и критичан став, пошавши од тога „да су ови избори у односу на председничке који су одржани почетком ове године имали нешто мањи префикс успешности“.

[11]

1

Сам председник Јанукович је у свом излагању указао и на извесне пропусте у овим изборима где би у будућности било можда пожељно ради њихове веће успешности извршити неке законске измене.

[1] Драган Петровић, Председнички избори у Украјини 2010, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2010. стр. 3-192.

[2] Кијевски медији своје фаворите имају углавном у представницима бивше власти у Тимошенкој, Јушченку, а од нових утицајних политичара то се може рећи за Јацењука. Како је Украјина велика земља са већим бројем градова од по милион и више становника, медијска мрежа је веома софистицирана и развијена, али место Кијева као престонице и највећег града у земљи и даље има централну улогу. Тако Партија региона остаје и даље делом у медијском хендикепу због свог статуса у кијевским медијима. Чак и сам Јанукович као председник свих Украјинаца, није стекао посебну наклоност у водећим кијевским писаним медијима као што су Унион, Главпорт, Кијевске новости и др.

[

3]

Симоненко: не надо было конфликтовать с ПР

<http://www.unian.ua/rus/news/news-405983.html>

[4]

Било је мањих примедби и жалби Централној изборној комисији и у неким другим областима. Суд отменил решение Тернопольской ТИК о пересчете голосов

<http://zik.com.ua/ru/news/2010/11/11/255856>

[5]

75 процентов избирателей поддержали на местных выборах Партию регионов

<http://kp.ua/daily/121110/252855/>

[6]

«Регионал» умер, празднуя победу на выборах

<http://www.unian.net/rus/news/news-405442.html>

[7] Велико изненађење је победа кандидата Силне Украјине за градоначелника
Луцка на крајњем северозападу земље.

[8] <http://www.pravda.com.ua/rus/news/2010/11/11/5563105/>

[9] Луценко закрыл

"Самооборону"

<http://mignews.com.ua/ru/articles/50265.html>

[10]

Выборы без скандалов?

<http://ura-inform.com/ru/elocal/2010/11/11/skandalov>

[11]

Оценка выборов в Украине: Запад строго постукивает
карандашиком по столу

<http://www.unian.net/rus/news/news-405678.html>